ԺԳ. ՏԱՐԻ—ԹԻՎ 45 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, 1899 5 ԲԼԱԶԷՊ 1317 27 ԹՐԾՐԻՆԻ ԷՎՎԷԼ 1315 9 ՆՈՅ. 1899 (Ն. Տ.)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոյսոյ համար { Տարեկան 70 ղրշ. / Վեցամսեայ 35 „
Գառառներու համար { Տարեկան 90 „ / Վեցամսեայ 45 „ / Եռամսեայ 23 „
Արտասահման { Տարեկան 23 Ֆր. / Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ոեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել Տնօրինութեան:

ԾԱՂԻԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

«زاغك» ارمنيجه يومى وسياسى غزته
مطبعه و اداره‌خانه‌سى
غلطه‌ده حمدى پاشا خان

Կ. ՊՈԼԻՍ, Դպրաքիւ,
Համիտի-բազար Խան

Rédaction du Journal Arménien
„DZAGHIK"
Galata, Pérchémbé-Bazar
Hamdi-Pacha Han

ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ — 10 ՓԱՐԱ — ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ Ղ. ԲՈԼԱՏ

ՆՈՐ ԴՊՐՈՅԸ

Ա.

Ժամանակէ մ'ի վեր է որ սա կրթական անլուծելի հարցը հանրային զբաղմանց վրայ նեղուած չարաչար կը ծեծուի կրկին։ Ու ամէն տեղուան պէս ալ—երբ՝ մը տարակուսիք—առանց զոհացուցիչ եզրակացութեան մը յանգելու, վաղը նորէն պիտի մոռցուի։ Չի մենք սովորութիւն ունինք միշտ վերքը մատնանիշ ընելու, առանց սակայն անոր հիմնական մէկ դարմանը մտածել գտնելու։ Ու երբ մենք հանրային խնդիր մը հրապարակ կը նետենք, սովորութիւն ունինք նաեւ անոր քիչ մ'ալ անձնական քմահաճոյքներ խառնելու։ Առանց խնդրոյն ծանրութիւնը նը-կատողութեան առնելու՝ ամէն ոք իր գլուցած կամ ուզած ձեւով լուծել կ'աշխատի զայն՝ հաւաքական ուժի կարեւորութիւնը եւ ազդեցութիւնը անպիտանալով։ ընդհանրապէս զիրար հասկնալ չենք ուզեր կամչոռ յաւակնութեամբ եւ հանրային շահը անձնականին զոհել չենք քաշուիր։ Այսպիսի պարագաներու մէջ ձեռնտուները միշտ ձեռնարկ կը գտնուին ու հրապարակը կը թողուն նուաղ փորձառուներու, կրկնելով սա աւանդական յանկերգը «Ինչպես ոչխար»։

Ահա ինչու համար ամէն առեն մեր մէջ կրթական խնդիրն ալ ուրիշ չառերու պէս անլուծելի մնացած եւ այնչափ աբխուր իրողութեանց տեղի տուած է։

Այս անգամ խնդիրը Կեդրոնականին սկսաւ, իբր թէ ցաւին կեդրոնը ըլլար ասնիկա։ Ոմանք յանցանքը տեղին վերագրեցին եւ ուղեցին այդ պատճառաւ վարժարանը Բերա փոխադրել։ Եւ կամ աւելի ճիշտը ըսած ըլլալու համար, սա պարզ ենթադրութեան վրայ հիմնուելով թէ Բերայի մէջ բազմաթիւ լարեկեցիկ հայ ընտանիքներ գտնուելուն, եթէ Կեդրոնականը հոն փոխադրուի, գոհացուցիչ թուով աշակերտներ կրնայ ունենալ դպրոց եւ դպրոցն ալ բարեկարգ վիճակ մը կ'ստանայ։ Ոմանք ալ սովորութիւն դարձած յանկերգներով, ինչպէս ամէն դպրոցներու, նոյնպէս եւ Կեդրոնականին հոդարարձութիւնը զարկին, տնօրինութիւնը հարուածեցին, դասատուները քննադատեցին, ալ ինչ գլուխամ, սա մէջտեղը բան մնաց որ չբռուեր։ Մէկն ալ կարծելով որ ճիշտ դարմանը գտած է, օրին մէկը եկաւ ըսաւ թէ «քանի որ մեր մէջ Կեդրոնականին տնօրինութիւնը վարելու ձեռնհաս անձնաւորութիւններ կը պակսին, յանձնենք զայն օտար ձեռքի մը»։ Թողունք որ այս վերջինը բոլորովին հակառակական բան մ'ունի իրեն մէջ, որովհետեւ եթէ տարրական դպրոց մը օտար անօրէնի մը յանձնելին ո եւ է անպատեհութիւն չի ծագիր—ինչպէս կ'ըսէր ինք—ուրեմն միեւնոյն բանն է եւ աւելի՝ դասատուներուն համար ալ, դի, ձեռնհաս դասատուներու տեղ ալ քաշելնիս միշտ խնդրոյ նիւթ եղած տխուր իրողութիւններէն մէկն է։

Այն առեն, ըսել է, դպրոցին անունը Հայ, աշակերտները Հայ, իսկ վարչութիւնը օտար, կրթութիւնը օտար պիտի ըլլայ։ Ուրեմն ինչու ամէն օր կը բաղձենք այն ծնողքներուն դէմ, որոնք մեր դպրոցները դասարակութիւնը ժամանակին պահանջներուն չատ անյարմար եւ անտեղեակ գտնելնուն, կը պարտաւորին իրենց զաւակները դրկել օտար դպրոցներ։ Մէկ կողմ թողունք նաեւ հիմա Հայ ծնողքներուն այս ընթացքն ալ որ իրեն մէջ չա՞տ ու չատ մեղադրելի կողմեր ունի, անցնինք մեր բուն խնդրոյն։

Բայց հարկ է նշտարկը ձեռք առնել, վերքը վերէն վար պատռել եւ մանրադոյզ ի ձեռին տխուրանական լուրջ ու խորունկ զննութիւն մը կատարել հիւանդութիւնը երեւան բերելու համար։ Չեմ կարծեր. արդէն իսկ վերքը բացուած է, հիւանդութիւնը ծանօթ է ամէնուս ալ, այդ չատ տխուր իրողութիւններն ամէն օր լրագիրները մատանիշ կ'ընեն, եւ ա-մէնքս ալ հիմա լաւ գիտենք թէ մեր վարժարաններու դասախարակութեան զբաղութիւնն է որ ժամանակին, պարագաներուն բերմանց ու միջավայրին պահանջումներուն ո՛չ միայն համաձայն չէ, այլ նոյն իսկ անոնց հակառակ։ Այդ դրութիւնը կը մնայ այն միեւնոյն վիճակին մէջ, ինչ որ էր առկէ քառորդ դար առաջ՝ հաստատուելէն ի վեր, հակառակ այնչափ կրթական դրութեանց յեղաշրջումներու որոնցմով Եւրոպայի դրական ազգերու դպրոցները բարեփոխուեցան։ Ու՝ այս միակ պատճառաւ, հաւատացէ՛ք, այսօր մեր դրացի ժողովուրդներէն չատ եւ մնացած ենք ամէն տեսակէտով ալ, որովհետեւ ա-հագին տարբերութիւններ կան մեր տղոց՝ դպրոցներու մէջ տուած դասախարակութեան եւ դպրոցէն դուրս իրենց վարելիք կեանքին մէջեւ։

Թէեւ ժամանակէ մ'ի վեր կարգ մը նորանոր դրութիւններ ալ ներմուծուեցան մեր դպրոցներու ծրագիրներուն մէջ իբրեւ կարեւոր եւ անհրաժեշտ նորութիւններ, բայց դարձեալ դասախարակութիւնը ինչ որ էր հիմնապէս նոյնը մնաց դրեթէ անփոփոխ, ու չարաբնակ մենք ինքզինքնիս խաբեցինք։ Որովհետեւ այդ փոփոխութիւնները ո՛չ մեր առնմային յատկութեանց յարմարութիւն ունէին, ո՛չ միջավայրի պահանջումներուն համաձայն էին եւ ոչ ալ ժամանակին ընթացքին նկատմամբ մեզ նման ժողովուրդի մը պէտքերուն համապատասխան։

Գիտութեանց եւ արհեստներու հոկայաքայլ յառաջդիմութիւնները Ի. դարը ծնելէն չատ առաջ եւ հիմնովին բարեփոխեցին կեանքի պայմանները ո՛չ միայն մասնաւոր անհատներու համար, այլ եւ ժողովուրդներու եւ նոյն իսկ ամբողջ աշխարհի համար։

Այս պարագան թէեւ ամէն օր կը նշմարենք եւ որ երբէք մեր աչքէն վրիպած չէ, քանի որ, չմատակը ըսած ըլլալու համար, միշտ չանցած ենք այդ յառաջդիմական հոսանքին հետեւիլ, բայց դժբախտութիւնը հոն է որ մեր հետեւիլիք յարմարգոն ուղղութիւնը, բանելիք ճամբան չենք կրցած գտնել կամ որոշել։

(Շար.) Ղ. ԲՈԼԱՏ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԵՕԹԸ ԹԻՒԸ

Թիւերէ ոմանք թուաբանութենէ դուրս ալ մեծ եւ անհաւն նշանակութիւն ունին։ Թուաբանութեան մէջ յաճախ գործածական Թիւերն են 3 եւ 9. իսկ փոխադիրական առումներու մէջ ալ Եօթը թիւը ներկայացուցած է իբրեւ խորհրդաւոր թիւ մը։ Այս թիւին վրայ տարօրինակ առասպելներ յօրինուած են եւ որ զարմանալին է, նուիրական գրքերու մէջ, ինչպէս Ս. Գիրքը, Զինական օրինադիրքը եւ Պատգամական նուիրական գիրքեր 7 թիւը նուիրագործած են։ Աստուածաշունչի առաջին էջերէն 7 թիւը սկսած է երեւալ։ Այս թիւը կը ներկայացնէր չարթնան ամբողջութիւնը եւ Աստուած եօթներորդ օրը հանդիսած է։ Այսպէս երբ Ս. Գրքի էջերը պրպտենք, կը տեսնենք չատ յիշատակութիւններ Եօթնի վրայ։

Նոյի պատմութիւնն էր բոլոր մարքարանոցներէն 7ական հատ առնել (Ծնն. Է.)։ Աստուծոյ եւ տղի տարիները 7ական տարի տեւած են Եգիպտոս (Ծնն. ԽԱ.)։ Մովսիսական կանոններու մէջ ալ յաճախ գործածուած է Եօթը. ինչպէս «Բազարջակերաց» եւ «Տաղաւարահարաց» տօնները պիտի տեւէին 7 օր։ Ոսկեղէն աշտանակն ունէր 7 ճրագարան, եւ այլն։ Իսկ Յայտնութեան մէջ 7 թիւը ներկայացուած է իբրեւ որոշ թիւ մը, ինչպէս նշանաւոր է խորհրդաւոր տեսիլքին մէջ արուած պատգամները 7 եկեղեցիներուն, որ են. 1.—Եփեսոսի. 2. — Զմիւռնիոյ. 3.—Պերգամնի. 4.—Թիւատիրի. 5.—Սարդիկէի. 6.—Փիլատելփիայի եւ 7.—Լաւոդիկէի (Յայտ. Ա.) ու դարձեալ հոն նշանաւոր ու խորհրդաւոր են եօթը աչառնակները, եօթն ոգիներ, եօթն աստղեր, եօթը կնիք, եօթը փողեր, եօթն որոտմունք, եօթը հարուածներ եւ եօթը հրեշտակներ իրենց զանազան դերերովք։

Ասկից զատ Ս. Գրքի մէջ եօթը թիւն է առնուած չատ անդամ իբրեւ թիւի մը բովանդակութիւն կամ ամբողջութիւն, ինչպէս է մեր մէջ 10 թիւը եւ եւրոպական 12 կամ երկոտասնեակ ամբողջ թիւերը։ Այսպէս Քրիստոս օրինակ բերած է եօթը պիտի ոգիներու մէկուն տուած վնասը՝ ցուցնելու համար իբրեւ ամբողջական թիւ մը, (Մատ. ԺԲ. 45)։ Անոնց իր փառաբանութեան երգովը բանաստեղծական նմանութեամբ կը յիշէ թէ «Ամբողջ ծնաւ. եօթը զաւակ» (Ա. Թագ. Բ. 5)։ Յոբայ իրատակներ կարծես համբերութեան սահմանն է ընտրած եօթը, երբ կը յիշէ թէ «Վեց նեղութիւններէ քեզ պիտի ազատէ, ու եօթներորդին չարիք չպիտի դպչի (Յոբ. Ե. 19). այնպէս է Եօթնի սահմանը Սողոմոնի Առակներուն մէջ ալ։ Անոր դիպուկ խօսուածքին չհաւանաս, վասն զի «անոր բերանին մէջ եօթը դղեակի բան կայ. (Առակ ԻԶ. 25 եւն.), Երեմիական տխուր ողբերուն մէջ իբր անէծք իր ժողովուրդին կը յիշուի թէ «Եօթը զաւակ ծնողը նուազեցաւ, իր հոգին աւանդեց» եւն։ Եօթնի բարմադրատիկն, այսինքն եօթնագատիկը, յաճախ յիշուած է ցուցնելու իբրեւ առատաւոր թիւ մը, ինչպէս Ս. Գրքի մէջ հոչակաւոր է այն անէծքը որ կ'սղատնայ թէ «Ով որ կայէնը սպաննէ, անկէ եօթնագատիկ վրէժ պիտի առնուի։ Նոյնօրինակ անէծք մ'ալ Աստուծոյ պատուիրանքերը չպահողներուն համար է «Ձեր մեղքերուն համար եօթնապատիկ պիտի պատժեմ։ Սողոմոն ալ Աստուծոյ խօսքերուն պատուականութիւնը բացատրելով նմանցուցած է «Եօթն անգամ մաքրուած արծաթի» (Սաղմ. ԺԲ. 6)։

Երբայեցոց նման հին ազգերէն է Զինացին, որ Եօթը թիւը մասնաւոր կերպով յարգէրնուն համար՝ մարդկային կեանքի վերաբերեալ քանի մը բաները եօթնի վրայ բաժնած են, որոնցմէ հետաքրքրական են հետեւեալները։

Մարդի եօթը գլխաւոր պարտականութիւն ունին. 1. հայր առ որդի, 2. մեծ եղբայր առ փոքրն, 3. այրը կնոջ, 4. մեծատունն իր ստրուաներին, 5. ծերն երիտասարդին, 6. բարեկամը բարեկամի եւ 7. հիւրընկալը հիւրին։

Մարդուս սրտին մէջ Եօթը տեսակ կիրք կայ, որոնք ուրիշէն տարբերելու կարօտ չէ. 1. Ուրախութիւն, 2. Բարկութիւն, 3. Տրտմութիւն, 4. Վախ, 5. Սէր, 6. Ատելութիւն եւ 7. Փափաք—Սոր պէս ծանօթ են քրիստոնէական եօթը մահացու մեղքերն ու եօթն առաքինութիւնները։ Զինացիներն եօթը գլխաւոր կանոն կը ցուցնեն քաղաքավարութեան։

Ս. Մէկուն համար տրուած նամակը չգտնալ կամ իր քովը չուշայնել։

Բ. Քովը նստող մարդուն գրած գիրը չկարդալ։

Գ. — Որ եւ է տեսակ մանելով հոն թուղթերը չկարդալ։

Դ. — Իրեն աւանդ տրուած բանը չըհինցնել ու իրեն չպահել։

Ե. — Ընկերութեամբ կերակուր ուտելով աղէկ պատառներն իրեն չընտրել։

Զ. — Միայն իր հանգիստը չնայիլ։

Է. — Ուրիշներուն հարստութեան չբաղձալ։

Կնոջմէ զատ ուրիշն օրինաւոր ըլլալու համար՝ եօթը պատճառ նշանակած է Զինական մէկ օրինադիրքը. 1. Երկանը հօրը կամ մօրը օրինաւոր յարգանք չմատուցանելով, 2. Ամբութիւն, 3. Շնութիւն, 4. Նախանձամիտ ընտրութիւն, 5. Տարափոխիկ հիւանդութիւն, 6. Զանձրացուցիչ չատախօսութիւն եւ 7. Շնայլութիւն։

Եօթնի վրայ է նաեւ այն կանոնը որ տղաքը, եթէ եօթը տարուան ըլլան՝ պէտք է իրենց քոյրերէն զատել եւ թող չտալ որ մէկտեղ ննջեն, նոյն իսկ մէկ սեղան նստիլ արգիլուած է։ Զինական օրէնքներէն դուրս հին սովորութիւն է որ սուղը կը պահուէր եօթն օր (Ա. Թագ. ԼԱ. 11. 13) ուր յետոյ երկարեցաւ. երեսուն կամ քառասուն եւ մինչեւ եօթանասուն օր, եւ դեռ գեղերու մէջ գործածական է սուղի Եօթնօրեայնքը, Եօթնօրէից լրանալուն ինչպէս նաեւ Քառասունքին, երթալ դերեզման այլ կամ այլ-ը կատարել։ Մեր մէջ սովորական է կիրակամուտ ալ Եօթնօրէք մը անցնելով կատարել։ Աստուածկիներու մէջ կը վիճան Եօթնի յօրինուածութիւններ, ինչպէս եօթը եղբայր, եօթը դուռ ու չատ առեն ջնտացած են անոնցմէ բարոյական հանել։ Իսկ փոխաբերական առումներով անպակաս են Հայ եկեղեցւոյ Շարականին մէջ բանաստեղծութիւններ, յաճախ Եօթնի վրայ, եւ հոն Եօթը թիւը իր որոշ սահմանն է ունեցած, ինչպէս «Մեաչքն փայլի յարեւելից եօթնապատիկ պայծառ քան զարեգակն»։ Վերափոխման Ճաշու Շարականին մէջ ալ յիշուած է Ս. Աստուածածնի համար «Եօթնարփեան չնորհաց հոգւոյն ընդունարան գով» եւ Հանդիսական կարգերուն մէջ կրկնուած է Եօթնաւորեան (*) լուսեղէն խորան» եւ ուրիշ նմանութիւններ մինչ Եօթնի վրայ։

Հնդիկ կրօնապաշտական հաւատքին մէջ նշանաւոր է Պուտտայի կեանքին մանրամասնութիւնը, ուր կ'աւանդուի հոն Արաշիի անուն հրաշալի էակ մը, որ Աստուած աստուծոց կոչուած է, եւ ի յարգանս անոր, իր մանկութեան տարին 35 կոյս սահմանուած է որ իրենց երգովը զբաղեցնեն զինքը։ Եօթը կոյսեր անիկայ ամէն օր կը լուսային, կը հագուեցնէին, Եօթը կ'օրհնէին, Եօթը կը մաքրէին, Եօթն ալ կ'ըզբաղեցնէին։ Ասոնք բաւական են յիշելու թէ Եօթն այն խորհրդաւոր թիւերէն է որով բանաստեղծութիւններու եւ դիցաբանութեան մէջ իր կարեւոր դերն ունեցաւով, մինչեւ ներկայ ժողովրդին մէջ զրաձաձութենէ չէ գագրած, այլ պահած է իր մէջ տեսակ մը նուիրականութիւն։

Պարտիզակ Ա. ՏԻՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԿՐԹԱԿԱՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԸ

Շատ անձուկ կերպով բացատրուած է դասախարակին պաշտօնը դպրոցներու մէջ, այնպէս որ սովորական ամէն մարդ կըրնայ ընել զայն, հոգ չէ թէ չգիտնայ դրպրոցի ու դասախարակութեան ինչ ըլլալը։

Մանաւանդ դաստաններու մէջ գտնուող մը կը՝բաւէ այդ պաշտօնը վարելու, մրցանակի արժանի է այն դասախարակը որ կրնայ իր խստութեամբ լսեցնել աշակերտները, դի բուն իսկ ատոր համար կանչուած է։

Բ. Դասախարակութիւն չի կրնար ընել այն՝ որ չի գիտեր հարուածին տղան չդպչի։

Ի՞նչ արդիւնք.—Պարագ մէկու մը գոհացուցիչ ամսական տալով՝ զայն հանդիսաւորապէս ցնծցնել։

Ուրիշ.—Տղաքը տպանել բարոյապէս։

Ի՞նչ արդիւնաւոր. Նոր սերունդի կրթութեան նուիրական ու սուրբ գործոնը յանձնել այնպիսիներու՝ որոնք իրենց գործունէին դիտակցութիւնը չունին, եւ տղաքն անհնարաւորին։

* * *

Ա՛խ, ինչո՞ւ չունենանք ձեռնհաս դասախարակներ, չկա՞յ հրաշագործ ձեռք մը որ ստեղծէ զանոնք։

—Ճշմարիտ դասախարակ՝ բարոյական տգիտ նկարագրի տէր, քարձրագոյն դասեր աւանդելու կարող ձեռնհաս մէկն ըլլալու է, այդ գործունէին համար միայն ստեղծուած, ո՛չ թէ նեղը մնացած առեն անկիւնէ մը գտնուած մէկը։

Քանի մը դրուշ խնայելու չէ այդ գործունէին, լաւ է դասախարակ չունենալ քան ունենալ այդ գործունէին անունը միայն լսողներ որոնք իրենց ձեռքէն եկածը, չգտնուածը ընելով՝ հրաշք չեն կրնար գործել։

Ամէն բանէ առաջ, լաւ կրթողներ պէտք է ունենանք, քաղաքակրթութեան, մասաւոր յառաջդիմութեան առաջին պայմանը կրթութիւնն է, դասախարակութիւնը։

Մանաւանդ մեր մէջ անհրաժեշտ է դասախարակը (éducateur)։

Եւ հաղար ցաւերով է որ կ'ըսեմ, չունինք ասիկա։

Սա այժմ քիչով բաւականանալով աւելի ձեռնհասներու ուշադրութեան կը յանձնեմ՝ «Դասախարակ»ը։

ՊԵՐՆԱՐԻՆ

ՀԱՃԻ ՄՈՒՍԹԱՖԱՅԻ Գ. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Շար. երեկի թիւեն եւ վերջ)

(Թարգման).—Պարագա չդիպուելու համար, ամէն չարաթի հաշիւը կը տեսնէի։

ԸՆԴԷ. ԴՍՏ.—Պանդոկին մէջ ըրվոլվեր չէ՞ տեսեր։ Ծխախոտին հետ վրայէն ըրվոլվեր չէ՞ եկեր։

Նախադասը հրամայեց ներս կանչել Լարիսկ պանդոկին գրագիր եւ սենեկապան Լասքարիս, 35 տարեկան, որուն նախադասը օրինական հարցումները ընելէն ետք՝ վկայութիւնը ուզեց։

ԼԱՍՔ.—Ես պանդոկ գալէս տասն օր առաջ ան եկած էր. ես զինքը պանդոկին մէջ ճանչցայ։

ՆԱԽ.—Որոնց հետ կը տեսնուէր. դուք Հաճիին հետ չէի՞ք տեսնուէր։

ԼԱՍՔ.—Որո՞նց հետ տեսնուիլը չեմ դիտեր. բայց մենք իրարու հետ չէինք տեսնուեր։

—Ասոր գոյքերը չէի՞ք քններ եւ եկող գացողներուն ուշադրութիւն չէի՞ք ըներ։ Քովը հրացանի պէս բան մը տեսա՞ր։

—Հագուստները ոստիկաններն եկան առին։ Ես քովը հրացանի պէս բան մը չտեսայ։ Ո՛չ մէկը իրեն կուգար։

—Ամէն դիշեր պանդոկին մէջ կը կենար։

—Տասը օր կեցաւ պանդոկը. ամէն դիշեր հոն էր։

Նախադահը հրամայեց պանդոկին մէջ նորդ Տիմոթիքացի Նիքոլին կանչել, որուն ալ օրինական հարցումներ ըլլալէն ետք՝ ըսաւ։

ՆԻՔՈԼԻ.— Հաճի Մուսթաֆա Նայիմ էֆֆէնին հետ կայարանէն պանդոկ եկաւ, բայց պանդոկը բնակած միջոցին՝ մէկուն հետ տեսնուիլը չտեսայ։

ՆԱԽ.—Պանդոկը բնակած միջոցին ըրնաւ չէ՞ր խօսեր. մէկը չհարցո՞ւց։

(*) «Եօթնաստեղեան» բառին վրայ Զամուրճեան Պատուելիի կարծիքն է թէ Հայերէն եօթնարփեան բառը որ արեւելեան լոյսին կը գրուցուի, Եօթն եւ Երփն բառերէն եկած է, որով ըսել կ'ըլլայ Եօթն գոյն ունեցող, եւ ո՛չ թէ «էրէ բառէն, որ արեւ կ'ընշանակէ, գուցէ «էրէ բառն ալ Երփն բառէն եկած է Ե գիրը Ա.ի վերածուելով եւ վերջը Ի մասնիկն առնելով՝ որպէս թէ երփն ունեցող։ (Այս մասին համակարծիք չենք։ Ծ. Խ.)

ՆԻՐ.—Կը խօսէր. զորձ պիտի դտնամ կ'ըսէր. մինակ Օսման էֆէն հարցուց։

ՆԱԽ.—Յանձնարարական չտա՞բաւ Օսման էֆ.ին։

—Ո՛չ, առանկ բան մը չկայ։

—Թուրքերէն կը խօսի՞ր։

—Բիչ մը կը խօսէր։

—Հրաղէն չտեսա՞ր քովը։

—Ո՛չ, նոյն իսկ դանակ մը անդամ չտեսայ։

Նախագահը հրամայեց կանչել Իզմիրի պանդոկի մէջ սենեկապան Սթէլիս որ յայտարարեց.

—Ես ամուսնս մը չտի կեցայ Էմիրնէ պանդոկին մէջ։ Հաճի Մուսթաֆա իր սենեակին մէջ շարունակ կը նստէր եւ կամ դուրսը կը պտտէր, պանդոկին տակի սրճարանը կ'երթար. չէր խօսեր, ամբողջ օրը կը մտմտար։

ՆԱԽ.—Պաշտօնեայ չէ՞ր հարցներ ընչու համար դալը չբսաւ։

ՎԿԱՆ.—Պաշտօն մը փնտռելու համար եկած եմ ըսաւ, բնա՛ւ մարդ չէր հարցներ։

ՆԱԽ.—Ի՞նչ պաշտօն ուզելը չբսաւ։

—Հեռագրատան մէջ չավուշ պիտի ըլլամ, ըսաւ։

—Բոլոր դէնք չի՞ տեսար։

—Չտեսայ։

ՆԱԽ. (թարգմանին)—Երբեմն սրճատանութիւն, երբեմն հեռագրատան պաշտօնեայ, երբեմն ալ Ռէժիի դէմ ըլլալու նպատակ ունի եղեր. ինչպէս սրճատանութիւն պիտի ընէր։

ՀԱՃԻ ՄՈՒՍ.—Ռէժիի դէմ եւ հեռագրական չավուշ պիտի ըլլայի, թէ որ յաջողէի։ Ինչ պաշտօն որ դտնէի, ան պիտի ընէի։

—Սանկ տարբեր տարբեր դործեր ընելուն նպատակն ինչ էր։

—Եթէ ուրիշ դործ չդտնէի սրճատանութիւն պիտի ընէի։

—Սրճարան բռնած տանն հետը ընկեր պիտի առնէ՞ր։

—Նախ սրճարանը դտնէի, յետոյ ատոնք պիտի մտմտայի. ես երկիրս սրճատանութիւն ըրած եմ. սուրճ եփել դիտեմ։

—Պայմանագիր կնքելու համար մէկը չէ՞ փնտռէր։

—Կը սպասէի։ Թէ որ մէկը սրճարան մը ձգելու ըլլար, պիտի բռնէի։

—Ո՞ւրկից պիտի իմանար պարապ սրճարան ըլլալը։

—Պանդոկին շուրջի սրճարանները նայեցայ, պարապ չէր։

—Երաշխաւոր ո՞վ պիտի տար։

—Թէ որ ամսէ ամիս կանխիկ վճարելու ըլլամ, երաշխաւորի պէտք չի մնար, բայց եթէ նորէն հարկ ըլլար, երաշխաւոր մը պիտի դտնէի։

—Ո՞վ պիտի դտնէր։ Իրմէն երաշխաւոր ըլլալիք մարդուն հետ տեսնուի՞ր է։

—Մէկուն հետ չեմ տեսնուած, եթէ երաշխաւոր չդտնէի, կանխիկ պիտի վճարէի, որովհետեւ 28 ոսկի ունէի։

—Ի՞նչպէս կարելի է 28 ոսկիով ամբողջ սրճարան մը վարձել մէջի կահաբաստիներով, ատիկա անկարելի է. չիսակը թո՛ղ ըսէ. ուրիշ նպատակով Պոլիս եկեր է։

—Մարդ երբ պանդխտութեան ելլէ, ինչ զործ որ դտնէ, անիկա կ'ընէ. ես ատակ չտենչելու համար՝ Պոլիս եկայ։

—Ուրիշ անդամ պանդխտութեան ելո՞ր է։

—Ես երկիրը Ջորեպանութիւն կ'ընէի. Բրիզրէն եւ Շքտարա դացած եմ։

—Երկիրէն երաշխաւոր չե՞ն ուղած անցագիր առած ժամանակը։

—Ինչ ատակ ուղեցին, անցագիրս արուին։

Նախագահը հրամայեց որ պանդոկապետ Թոտորաքին, եթէ եկած է, ներս կանչուի։ Թոտորաքի դատարանին ներկայացաւ, որուն նախագահը ըսաւ թէ զուն նախորդ անդամուն ըսիր որ Հաճին ճավիտ պէյը հարցուցեր է Նայիմ էֆ.ին։ Անանկ չէ՞։

ԹՈՏՈՐ.—Ես ըսի որ Նայիմ էֆ.ին հետ կայարանէն պանդոկ եկայ։

ՆԱԽ.—Ես հարցուցի որ ձեզի ճավիտ պէյը եւ կամ ուրիշը հարցո՞ւց, այո՛ ըսիր։

—Ինչպէս դալը հարցուցիր։ Ես ալ Նայիմ էֆ.ին հետ եկաւ, եւ ձեռքը նամակ մը կար ըսի։

—Ես հարցուցի որ ճավիտ պէյը կամ ուրիշը հարցո՞ւց, այո՛ ըսիր։

—Ես կարծեցի որ ճավիտ պէյը նամակին մէջի անձնաւորութիւնն է։

Նախագահը Նայիմ էֆ.ին հարցուց թէ ինք նամակը չկարդա՞ց։

ՆԱՅԻՄ.—Նամակը չի կուտայ. մինակ Օսման էֆ.ն հարցուց։

Նախագահը ներս կանչել տուաւ Վիայ Ալի Բիզա, Արիֆ եւ Մուսթաֆա էֆ.ները. որոնց մարդասպանին զործածած հրաղէնը պետնէն ո՛վ առնելուն, քաշելը տեսնելուն եւ ուրիշ կէտերու վրայ մանրամասնութիւններ հարցուցէ ետք՝ Նախագահը Ընդհ. Դատախազին դառնալով՝ յայտարարեց որ ըստ Պատժական Օրէնքին, նախագահը լրաւունք ունենալով քննութիւնը երկարել, ճշմարտութիւնը եւ արդարութիւնը ո՛ւ եւ է կասկածէ եւ արատէ զերծ մնալու համար, զեռ քննութիւններու պէտք տեսնելուն դասը կը յետաձդէ ուրիշ օրուան։

Հաճի Մուսթաֆա հսկողութեամբ բանտ առաջնորդուեցաւ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԼԷՏԻՍՄԻԹԻ ՇՈՒՐՋԸ. — Անդլիոյ պատերազմական պաշտօնատունը պաշտօնապէս յայտարարեց որ Լէտիսմիթի հետ պատերազմական հաղորդակցութիւնները խզուած են։ Եւ որովհետեւ Տիւրպան առնուաղն պատերազմի թատերավայրին հետ չորս հեռագրական դծերով հաղորդակցութեան մէջ էր, ուրեմն հաւանական է որ Լէտիսմիթի կատարելապէս պաշարուած ըլլայ։ «Սանթրալ Նիուզ»ի վերջին հեռագիրը կ'իմացնէ Պօէրներուն Դոլէնսօյի վրայ ըրած յառաջխաղացումը։

—Դարէն Պրիւքսէլ քաշուած հեռագիր մը իբր ստոյգ եղկութիւն մը կը ծանուցանէ Դոլէնսօյի մէջ Անդլիոյ երկրորդ մէկ պարտութիւնը։

Պօէրներուն Լէտիսմիթի շուրջը տարած յաջորդական երկու յաղթանակներու լուրը, կ'ըսէ այս հեռագիրը, որոնք միեւնոյն առնն հասան, մեծ ուրախութիւն պատճառեցին։ Աֆրիքանտները իրենց ուրախութիւնը չեն ծածկեր եւ Սրը Ա. Միլնըր շատ մտահոգ է ատոնց բռնած ընթացքին վրայ։

Զօր. Հուլիթ երկու պատերազմներուն մէջ, մեռեալ թէ վիրաւոր եւ թէ դերի ընկած, 3,500 հոգի կորսնցուց։ Երկրորդ յաղթանակը տարին Լուքաս Մէյէր զօրավարին հրամայած Օրանժեան զօրադունդերը, որոնք տիրեցին Դոլէնսօյի, կարելով Զօր. Հուլիթի հաղորդակցութեան ճամբան։»

Լէտիսմիթի կատարելապէս պաշարուած է եւ տակէ զատ Պօէրները Բիլիթերմարիցպուրկէն Տիւրպան դացող երկաթուղին ճամբուն տէր եղած են հիմա։

Պատերազմական պաշտօնատունը թէեւ այս լուրերը կը հերքէ, բայց չիսակը անհաւատալի բաներ ալ չենք։

—Պօէր զօրադունդ մը Զուլուլանտի ճամբով դէպի հարաւ կը քալէ։ Կ'ըսուի թէ յառաջիկայ Շբ. օր Միկաւտմա պիտի հանդիպի Պօէր Զօր. Բոթ իր առած վերքերուն հետեւանքով մեռաւ։ Տասերկու օրէ ի վեր Անդլիացիները 321 հոգի կորսնցուցին զինուոր, թէ սպայ, այսինքն՝ իրենց ամբողջական ուժին մէկ չորրորդէն աւելին։

Այս վերջին կարճ պատերազմները Անդլիացիներուն համար ճշմարիտ ճախողուածք մը եղան։

Բրէթորիայէն կ'իմացնեն թէ Միացեալ Նահանգներու հիւպատոսը ամէն չարթուզերի ինկածներուն վիճակին վրայ տեղեկութիւններ պիտի հաղորդէ։ Զօր. Սրը Իլիվրոս Պուլլը Դարէն Տիւրպան մեկնեցաւ։ Կ'երեւի թէ Լոնտոնի մէջ կը փախնան որ զօրավարը մէկդի թողած չըլլայ իր յատակագիծը, որուն համեմատ կը մտադրէր Թրանսվալը զրաւել՝ Օրանժի ճամբով եւ թէ զօրաժամի մը հանած չըլլայ Նաթալ վերադառնալու համար անոնց համար անդ. դէնքերու այս ազիսաբեր երկիրը։ Այս առանց զօրադունդի զօրավարին վիճակը Տիւրպանի մէջ՝ որ՝ Լէտիսմիթի անդլուխ զօրագունդերուն հետ հաղորդակցութենէ զրկուած է, անչուշտ պատերազմին յատակագիծը յղացողներուն պատիւ չի բերեր։

Դաբէ թէ.—Այն հեռագիրը որ Պրիւքսէլի մէջ կը ծանուցանէ Դոլէնսօյի առումը, կ'իմացնէ նաեւ թէ նոյնպէս Պօէրներու ձեռքն ինկած Դոլէսպէրիր որ Պրօէսթիոնդէյն-Բոս-Էլիզապէթ երկաթուղիի մեծ գծին վրայ, Դարի նահանգին կեդրոնը կը դտնուի, ուր Պօէրներն աւելի բաղմաթիւ են։

Տը Աարէն լրագիրներուն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ որ հեռաշեմ ալ աւելի ակներեւ կը պարզուի թէ Սրը Իլիվրոս Պուլլրի զօրաբանակին մեծ մասը պիտի համախմբուի Տը Աարի մէջ։ Արդէն իսկ մեծ թուով Ջորներ ու բեռնավարներ այդ կէտին վրայ հասած են։ Նոր հասած զօրադունդերուն մէջ կը դտնուի իրլանտական լաւագոյն զօրադունդերէն մին։

Երեւցածին նայելով այս զօրադունդերը պաշտօն ունին Բիմպըրլէյը եւ Մաֆքինկը պարպելը։

Պիւրկերստորպէն լաւատեղեակ աղբիւրէ ստացուած տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ Բշ. իրիկուընէ ի վեր 3000 Պօէրներ Պէթիւլիի կամուրջին վրայ հաւաքուած են։

Հէրէֆէլի մէջ ծաղկախոտ ծաղեր է։ Կը կարծուի թէ այդ ախտը ծագած է Թրանսվալէ եկած բնիկներէն։

Ծաղկախոտի համաճարակները սոսկալի աւեր կը գործեն Դարի բնիկներուն մէջ։ Հօթէնթոթի ժողովուրդը, ամբողջապէս ծաղկախոտի երեսէն փճացած է։ Ահա նոր պատուհաս մը ալ կ'աւելնայ Հարաւ-Աֆրիկէի պատերազմին առաջ բերած աղէտներուն վրայ։

Օթնական զրպտոնդերը.—Թէեւ ընդհ. հրամանատարին մասին զանազան լուրեր կը զուրցուին, բայց զրական ու հաստատ ըսուած բան մը ալ չկայ։ Սրը Բիլիվրոս Պուլլը չատ կը խորշի մամուլին անդադար նպաստաւորելէն, եւ Լոնտոնէ չի մեկնած յայտարարած էր որ իր ընդհ. բանակատեղին մէջ հաղիւ տասերկուքի չափ թղթակիցներու թոյլատրութիւն պիտի տայ։ Բայց պէտք է աւելցնել որ Սոլզպէրիի Դահլիճը այն տանն երկարատեւ պատերազմի մը կարելիութեան չէր հաւատար, այլ համոզուած էր որ Պօէրները անդլիական զնդերուն չպիտի կրնային դիմադրեցնել ձախողուածքներ պատճառել, հիմակ ասկիսն պէտք ունի մամուլի օժանդակութեան եւ կրնանք ենթադրել որ ընդհ. հրամանատարին հրահանդ տայ մամուլի ներկայացուցիչներուն նկատմամբ աւելի ազատական ըլլալ։ Զինուորական նիներու փոխադրութեան եղանակին վրայ հիմնուելով՝ կը կարծուի թէ Տէ Աէր ժօնդպիճնի կարեւոր կայարանը զօրաբանակին համախմբման կեդրոնը պիտի ըլլայ։

Նոյնպէս զինուորական շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ Ընդհ. հրամանատարին առաջին զործը պիտի ըլլայ՝ Դարի դաղթավայրին սահմանները մաքրել, Բիմպրլէյը պաշարումէ ազատել. ատոնք ընելէն վերջ՝ զօրաբանակը պիտի արշաւէ Օրանժի երկիրը։ Պօէրներու յատակագիծն է Թրանսվալի մէջ ամրանալ՝ իրենց երկրին աշխարհագրական դիրքէն օգտուելու համար, ձգելով Օրանժը՝ ուր դիմադրութիւն ընելը չատ դժուար է։

Ամերիկեան 7,000 Ջորիներ ճամբայ հանուեցան հարաւային Ափրիկէ զրկուելու համար։ Այս Ջորիները՝ երկուշաբթի ճանապարհուած, նախապատրաստող եղող Ջորիներէն աւելի հոլ պիտի ըլլան։ Միացեալ-Նահանգները խորհուրդ կուտան Անդլիոյ որ Ամերիկայէ փորձառու Ջորեպանները վարձէ, որոնք՝ անդլիական բանակին յետամնացութեան ծառայութեան յատկացուած Հնդիկներուն եւ Բաքիրներուն պէս երկչոտ ու անճարակ չեն։

Դեբրան «Կարմիր Խաչ»ի չարժուն դարմանատուն մը Նաթալի ճամբով, Նոյ. 8ին մեկնեցաւ Թրանսվալ։

Այս դեղարան չարժուն դարմանատունը որ կը բաղկանայ 5 հիւանդասրահէ ու 4 դեղատեղեան քոյրէ, պիտի վարեն երեք բժիշկ ու Տոք. Մաթիսլուա։

Աբէ-Թէան սահմանդլխին վրայ.— Բէրթաուն հասած փախստական մը կ'ըսէ թէ 6,000 Պօէրներ Բիմպրլէյը կը շրջապատեն։ Ճամբաներուն վրայ Պօէր դիշերապահ դունդեր կը վիսան, հեռեւարար հաղորդակցութիւններն որ արդէն դժուարին է, անկարելի պիտի դառնան։

Այս փախստականը կը կարծէ թէ Պէչուանալանտ ու Կրիքալանտի Հոլանտացիները Օրանժի նախագահին հոչակած միացման յայտարարութեան վրայ՝ Պօէրներուն կողմը պիտի բռնեն։

Բէրթաունէն Հօրթաուն հասած փախստականներ կը ծանուցանեն թէ քաղաքը զրաւող Պօէրներուն թիւը 1,500 հոգի է, որոնք քանի մը թնդանօթներ ունին։

Արեւմտակողմէն հասած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Մաֆքինկ ստատիկ կերպով պաշարուած է եւ թէ Պօէրները հոն մղած են եղած բոլոր յարձակումները եւ կը յուսան թէ քաղաքը անձնատուր պիտի ըլլայ։

Ռէյլ. պատերազմական նախարարին նոթերը.— Պատերազմական նախարարը երէկ իրիկուն Շէֆիլտի մէջ բանախօսութիւն մը արտասանեց։ Նախարարը ըսաւ թէ «պատերազմին անուղի իրականութեան ապէտ կը դտնուինք, Մենք կը պատերազմինք նախ անոր համար որ հարկ էր թագուհիին հրպատակները պաշտպանել եւ յետոյ որովհետեւ մեր վրայ յարձակում եղած էր։»

Նախարարը կայցութեան վրայ խօսելով, յայտնեց թէ ուր օրէն անդլիացիները պիտի կրնան յարձակողական վերսկսիլ։ Ի վերջոյ պատասխանելով՝ ո՛ւ եւ է նախապարասական զգուշութիւններ չընելուն համար կառավարութեան ուղղուած քննադատութիւններուն՝ ըսաւ որ եթէ զինուորական պարտութիւններն աւելի կանուխ ըլլային՝ Պօէրներու վերջնադիրն ալ նոյնքան կանուխ պիտի զրկուէր։

Տելեկրաֆ ֆոյին ԴԷ.—Անդլ. մարտանաւ մը ռումբ արձակեց առագաստանաւի մը վրայ, որ դրօշ չէր պարզած։ Զարմանալին սա է որ այս առագաստանաւն ալ անդլիական էր։

Բորթուկէզ լրագիրները կը հարցնեն թէ Անդլիա ինչ իրաւունքով Բորթուկէզ նաւահանդիստի մը մէջ հսկողութիւն ի դործ կը դնէ։

Վերջին ճակատամարտին ԴԷ.—Դրեթէ ամէն օր վերջին ճակատամարտին մէջ սպանուածներու, վիրաւորեալներու ու դերի ինկածներու նոր մեծ ցանկը կը հաղորդուի հասարակութեան։

Ահաւասիկ պատերազմական նախարարութեան հրատարակած ցանկը որ բացի Կլէնքոյի, Էլանսլակդի ու Լէտիսմիթի երեք մեծ ճակատամարտներու մէջ ինկածներէն, կը պարունակէ Ռէյթիթոնթայնի, Բէմպրլէյի, Մաֆքինկի, Գրոդաքիլ-Բուրկի եւն.ի անձնական կորուստներուն ալ։

Սպանուած սպայ 22, վիրաւորուած սպայ 71, դերի ինկած սպայ 96։ Այս վերջին թիւը կը պարունակէ նաեւ 86 սպան որ նախընթաց Բշ. օր կը հրամայէին Պօէրներէն ջախջախուած երկու վաչտի ու թնդանօթներու մարտկոցին եւ որոնց վրայ ստոյգ տեղեկութիւն մը չի կար։

ԱՆԳԼԻԱ.—Այս վայրկեանս, Թրանսվալի պատերազմով, Անդլիա Ափրիկէի Հար. մասի գրաւման խնդիր կը յարուցանէ։ Ֆրանսա իր միակ հակառակորդն է սեւ երկրամասին մէջ։ Պօէրները յաղթուելով՝ Լորէնսօ-Մարքէզն առնելով, կը մընայ միայն Գերմանիոյ հետ համաձայնութեան մը յանդիլ՝ քանի մը խնդիրներու մասին եւ տեղացի Ֆէթիշներն ու այլակրօնները ֆրանսական զաղթականութեանց դէմ յարուցանել։ Սէնեսինները՝ Ալժէրիոյ սահմանագլխին վրայ, Ռասաֆ՝ Սուսանի կողմէն, Անդլիոյ օժանդակութեամբ՝ Ֆրանսան մինչեւ ծովեզերք կրնան քշել։ Անդլիա իր նաւատորմիղով դիւրութեամբ կրնայ պաշտպանուիլ յարձակողի մը դէմ երբ ինք նաղատաւոր կէտերու վրայ զետեղուի։ Մրդ, եթէ Հընդկաստան ալ Ափրիկէի պէս Ջուրով շրջապատուած ըլլար, ընաւ չպիտի կասկածէին անոր մասին, եւ չպիտի վախնային Ռուսերու յարձակումէն։ Սակայն Հնդկաստան կղզի մը չէ եւ անկասկած դիտեն թէ քիչ ժամանակէն Անդլիոյ ձեռքէն պիտի ելլէ, ուստի սքանչելի հեռատեսութեամբ մը Լոնտոնի պետական մարդիկը կը Ջանան Հար. Ափրիկէի մէջ դիրք մը դրաւել, որ արդէն կէս մը անդլիական է եղեր։ Արդէն ձիպրալթարէն՝ Անդլիա Մարոքի վրայ կը ուրբ, Դարէն՝ Ափրիկեան եռանկիւնին ծայրը կը բռնէ եւ երկու Ովկիանոսներու հաղորդակցութեան վրայ կը հսկէ։ Արեւմտեան կողմէն՝ Նիկէրը, Արեւելքէն՝ Զանզիպարը՝ այն գլխաւոր կէտերն են որոնցմէ Անդլուսաքսոն ազդեցութիւնը կը տարածուի։ Այսօր այլ եւս խնդիրը Դարի մէջ անդլիական պաղատները Սուսանի հետ միացնել չէ, այլ երկրի այդ մասը արեւմուտքէն արեւելք անդլիական գծով մը կապելը։ Բորթուկալցիները չեն կրնար զայն արդիլել։ Դաւոյ Գերմանացիներուն, անոնց արամադրութեան տակ կը դնեն, ինչ որ ուրիշներու դրսանէն կ'առնեն։ Ֆրանսա միակ արդելքն է, միայն Ֆրանսա կրնայ Անդլիոյ զօրութիւնը խախտել։ Ուստի ասոր համար պէտք է Ֆրանսան անդամալուծել՝ անոր դէմ ներքին եւ դաղթական դժուարութիւններ յարուցանելով։ Այս վայրկեանս որ Ֆրանսա իր բոլոր ուժերով Ցուցահանդէսով զբաղած է, եւ որ ժամանակ դիտեն թէ Ֆրանսա բացարձակապէս ատիպուած չըլլայ ո՛ւ եւ է զինուորական չարժում չուզէ բնել, Անդլիացիներն ամենայն ազատութեամբ կը զործեն Հար. Ափրիկէի մէջ 280,000 դիւզացիներու դէմ 70,000 զինուոր զրկելով, նա ինքզինքն պատրաստ կը ցուցնէ ամէն տեսակ զոհողութեանց։ Սակայն աւազի հատիկ մը յանձախ բաւական է ամենազօրաւոր մեքենաներն արդիլելու համար, ինչպէս Անդլիացիներուն կրած քանի մը պարտութիւնները, Պօէրներու զիւղական դիմադրութիւնը մեղի մատնել կուտան։

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ. — Թէպէտ չատ են Հարաւ-Ափրիկեան պատերազմի դաշտէն եկող հեռագիրներու վրայ զործադրուած հսկողութիւնները, սակայն ճշմարտութիւնը կամաց կամաց երեւան կ'ելլէ եւ բնաւորդն չունի Անդլիան զոհացնելու։ Տընտէի եւ Կլէնդոյէի անձնատուութիւնները, Լէտիսմիթի պարտութիւնները, ընդհանուր յարձակման ժամանակ ձախ թեւին խորտակումը տխուր երեւոյթներ էին, իսկ այսօրուան վիճակը բոլորովին յուսահատական է։ Զօրավար Լուգաս Մէյէր որ Պօէրներու ազգակցական զօրադունդին կը հրամայէր՝ գերի բռնած է անդլիական ձախ թեւին 2,000 զինուորներն եւ. թնդանօթներն եւ դէպի հարաւ առաջացեր է եւ չատ կարեւոր դիրքերու տիրեր է։ Զօրավար Հուլիթ յուսահատական չարժում մը ըրած է՝ այս առաջացումն արդիլելու համար։ Այս մասին «Ուար-Օֆֆիսը» (Անդլ. պատերազմական պաշտօնատունը) լուռ կը կենայ, սակայն հաստատ աղբիւրներէ դիտենք թէ Անդլիացիներն այդ չարժման մէջ 2,000 հոգի դաթենալ կորսնցուցած են։ Ուրեմն այս վերջին օրերս անդլիացիները զրեթէ 6,000 հոգի կորսնցուցին մեռած, վիրաւորեալ կամ դերի ընկած։ Եթէ մտածենք թէ զօրավար Հուլիթ միայն 13,000 հոգի ունի իր հրամանատարութեան տակ, կը տեսնուի թէ Լէտիսմիթը պաշտպանելու համար՝ հաղիւ 6-7000 հոգի ունի։ Արդէն կ'ըսեն թէ ինքն ալ վիրաւորուած է հոն։ Շատերը վնասուած եւ հիւանդ են, ուստի Հուլիթ պատերազմելու համար հաղիւ 5,000 հոգի կրնայ ունենալ։ Իր չարժումներու մէջ կաչկանդուած, անկարող օգնութիւն ստանալու։ Սրը Հուլիթի վիճակը յուսահատական է։ Եթէ, ինչպէս կը ծանուցանէ հեռագիր մը, Պօէրներու զօրագունդ մը արեւելքէն դալով, Զուլուլանտի մէկ մասէն անցնելով, տյս վայրկենիս Կրէյթոն դտնուի եւ թէ միւս կողմէ Պօէրները բաւական զօրք թողուլով Դոլէնսօ, յարձակած են Լսթդուրի վրայ, Պլուամանսի գեղեցիկը տեղ զրաւելու համար։ Բիէթերմարիցպուրկի քանի մը ժամէն պիտի առնուի, եւ այս քաղաքէն մինչեւ Տիւրպան հաղիւ 150 քիլոմէթր ճամբայ կայ։ Օրանժի հարաւային սահմանագլխին վրայ ալ Պօէրները յարձակողական դիրք բռնած են, արդէն տիրած են Դոլէսպէրիի, ասկէ Պրէրիկստորֆի վրայ եթէ յարձակին մեծ ընդդիմութիւն չպիտի դտնեն։ Պրէրիկստորֆի յարձակումը պիտի ստիպէ Անդլիացիներն Ալիվար-Նորթէն մեկնելու, եւ կրնայ ըլլալ որ ուժ օրէն Պօէրներն իրենց իշխանութիւնը տարածեն մինչեւ հարաւային լեռնաշղթան որ նոյնչափ ամուր եւ պաշտպանելի է, ուրքան Աղատ Պետութեան սահմանապուխէն կամ Թրանսվալի հարաւային սահմանագլխէն։ Արեւմտեան սահմանագլխէն՝ Մաֆքինկի եւ Բիմպրլէյի վրայ բնաւ տեղեկութիւն չկայ։ Մաֆքինկ դիւցազնական դիմադրութիւն մը բրած է՝ երեւայ։ Բալով Բիմպրլէյի, ուր Սէսիլ Ռոտս ոգնութիւն կ'ուղարկէ եղեր, չի յուսացուիր թէ կարենայ երկար դիմադրել։ Պօէրները Դոլէսպէրիի տիրանալով, կրնան արդիլել ամէն տեսակ օգնութիւն եւ ստիպել Անդլիացիները 400 քիլոմէթրէ աւելի ճամբայ հեռանան կորել եւ միեւնոյն ժամանակ կը բրած յարձակումներուն պատասխանել։ Ուրեմն կը տեսնուի թէ արեւմտեան կողմը կացութիւնը լաւագոյն չէ միւս կողմերէն։ Վերջապէս Անդլիացոց 20,000 զօրքերը կրնան ոչնչանալ Ափրիկէ, մինչեւ որ նոր զօրքերը հասնին Անդլիայէն եւ դաղութներէն եւ զօրաւոր յարձակում մը սկսին։

ԵՐԿՈՒ ԿԱՑՍԲԵՐՈՒ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ. — Յառաջիկայ Շբ. օր, Նիքոլա Զարը որ այս վայրկեանս Տարսկոյէ կը դրուռնուի, Զարուհւոյն ընտանիքին մէջ, Փոյատամ պիտի երթայ՝ Վիլհելմ Բ.ի այցելութիւն տալու։

Կ'ըսեն թէ այդ այցելութիւնը մէկ ժամէ աւելի չպիտի տեւէ։

Շատ անհաւանական կ'երեւայ թէ այդ այցելութիւնը միայն քաղաքավարական ըլլայ, եւրոպայի արդի վիճակին մէջ, երկու զօրաւոր Կայսրեր, որպէս են Նիքոլա եւ Վիլհելմ, չեն նեղուիր քանի մը քաղաքավարական խօսքեր փոխարինելու։

Կարդ մը թերթեր ծանուցին թէ հաստատ աղբիւրներէ եւ նոյն իսկ պաշտօնապէս լսած են թէ այդ տեսութիւնը քաղաքականութեան հետ առնչութիւն չպիտի ունենայ, սակայն այդ աղբիւրներն եւ այդ պաշտօնական լուրերն օտար երկիրներէ (հասկցիր Անդլիայէ) բղխած են։

Ինչ բանի վրայ պիտի խօսին երկու Կայսրերը։ Մեծ թափանցող մտքի տէր ըլլալ հարկաւոր չէ, խմանալու համար թէ այդ երկու Վեհապետներու խօսակցութեան մէկ մեծ մասը պիտի կազմէ Ափրիկէի պատերազմը։

Մենք դիտենք թէ Ֆրանսա վատահութիւն կրնայ ունենալ Նիքոլա Բ.ի խօսքին վրայ. մանաւանդ որ Տէլքասէի այցելութիւնն Ռուսատան եւ Մուրավիվի Բարիզ դալը բաւական դրաւական կուտան այդ մասին։

ԴՈԼՄԱԲԻՍ (Հար. Ամերիկա).—Դոլմանի մէջ զրոյց կը շրջի թէ պետական երկու զինուած նաւեր, Հոկտ. 24ին, խորտակած են ապստամբներու 7 նաւեր։ Ասոնցմէ մէկն որ 200 հոգի կը պարունակէր, ընկղմած է։

Պուդարամակայի մէջ կառավարական զինուորները յաղթական տարին, եւ Իւրիզէ ապստամբապետը սպաննեցին եւ ուրիշ մէն ալ Ռուիլ անունով, ձերբակալեցին։ Զգիտցուիր սակայն թէ ասոնք ապստամբութեան առաջքն առնելու յաջողած են։

Ամերիկեան երկու պատերազմական նաւեր՝ «Սկոպիոն» ու «Մարպլէհէյտոս», Դոլմաբեան ջրերը մեկնեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՆԳԻՍՏ

ԱՄԵՆ· Տ· ԱՇԸԳԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆԻ

Երէկ, մինչ Կրօն. ժողովը կը գումարուէր Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, նախկին Պատրիարք Տ. Աշըգեան Սրբազանի մահուան գուժը հասնելով՝ ի յարգանս հանգուցեալ Սրբազանի՝ նիստը դադրեցաւ ու «Հոգոյ» մը արտասանուեցաւ եւ ժողովականները օծման ու թաղման պարագաներուն վրայ խորհրդակցութիւն մը կատարեցին։

Սոյն ցաւալի գոյժը Պատրիարքարան հասնելով՝ Բերայի Նորընծայ քահանաներէն Տ. Գրիգոր Ճէպէճեանի միջոցաւ, որ հանգուցեալ Սրբազանի հոգեվարքի պահուն քովը գտնուող միակ կղերականն էր, Մայր-Եկեղեցւոյ զանգակները սկսան զօղանջել։

Այսօր, Ս. Պատրիարք Հօր որոշմամբ, քանի մը վարդապետներ ու քահանաներ Մաղրի-գիւղ երթալով հանգուցեալ Սրբազանի մարմինը, ցամաքի ճամբով Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցի պիտի փոխադրեն։

Վաղը Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի պատարագէ ու անձամբ պիտի կատարէ Հանգուցեալ Աշըգեան Սրբազանի Օծումը։ Այս առթիւ Ն. Սրբազնութիւնը Մայրաքաղաքիս բարձրաստիճան եկեղեցականներու մահագրեր ղրկած է՝ ներկայ գտնուելու Աշըգեան Սրբազանի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին։ Դամբանականը պիտի խօսի Ն. Սմենապատութիւնը։

Հանգուցեալ Սրբազանի մարմինը հանդիսաւոր թափօրով պիտի առաջնորդուի Բանկալթի՝ Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցին եւ անկից պիտի փոխադրուի կոստանդնուպոլսոյ Ազգ. գերեզմանատունը, ուր պիտի ամփոփուի եպիսկոպոսներու յատուկ դամբարանին մէջ։

Հանգուցեալ Սրբազանը երկար տենչի վեր կը տառապէր ստամոքսային քաղցկեղէ (cancer d'estomac) զոր ի զուր Լոնդոնայ դարմանել մայրաքաղաքիս նշանաւոր բժիշկ Տոքտ. Խորասանճեան էֆ.։ Բնական եւ մէկ օրէ ի վեր հիւանդութիւնը սաստկացեր էր, թէեւ երէկ բարելաւութեան նշաններ ցոյց կուտար։

Տ. Աշըգեան Սրբազան 58 տարեկան էր, ծնած է Եալովայի Բէրբէմէդ գեղը, 1841ին։ Ուսումն առած է Արմաշի վանքին մէջ, որուն միաբաններէն էր։ Գէորգ եպիսկոպի յաջորդ կարգուած է իբր Վանահայր Արմաշի 1888ին Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուեցաւ եւ 1894ին հրաժարեցաւ։

Յառաջիկայ թիւերով պիտի հրատարակենք Աշըգեան Սրբազանի կենսագրական կարեւոր դիծերը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Շրջանաւարտից մրցանակաբաշխութեան հանդէսը որ պիտի կատարուէր այսօր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, յետաձգուած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Ուսումն. Խորհրդոյ

Ուսումն. Խորհուրդը կը հրաւիրէ մայրաքաղաքիս Թաղական Խորհուրդներն ու վարժարաններու հոգաբարձութիւնները՝ բարի վարուց վկայական պահանջել այն աշակերտներէն ու աշակերտուհիներէն, որոնք ուրիշ թաղային վարժարան մը թողլով, կուգան մտնել իրենց խնամոց ներքեւ գտնուող վարժարանը։

Ներկայացուած վկայականը պէտք է ստորագրեալ ըլլայ նոյն թաղի Թաղական Խորհրդոյ դիւանին կողմէ։

25 Հոկտ. 1889

Պատրիարքարան Հայոց

Կ. Պոլիս

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. կեդր. Վարչ.

Պէօյիւքլիէի Ս. Հռիփսիմեանց եկեղեցւոյ քսանամեայ մատակարարութեան հաշուետուութիւնը, 1897 Մայիս 1էն 1898 Դեկտեմբեր 31, ըստ օրինի Տնտես. Խորհրդոյ ներկայացուեցաւ եւ անոր յարեւնման մէկ օրինակը կախուած է յիշեալ Ս. Եկեղեցւոյ բակին ի տես թաղեցւոյ։

Կը հրաւիրուին պատուարժան թաղեցիներն որ այդ հաշուետուութիւնին վրայ՝ եթէ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն ունին, գրաւոր ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ, թուականէն 21օրեայ պայմանաժամու մէջ։

Որոշեալ պայմանաժամին լրանալէ յետոյ՝ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

Ներքին Գործոց Նախարարութիւնը 1,000 ղրշ. ամսաթոշակ յատկացուցած է Իւթիւճեան Կարապետ էֆ.ի, իբրեւ վաղեմի վաստակաւոր լրագրապետ։

(«Բիւզանդիոն»)

ԶԵԿՈՅՑ

ՄԵՐ ՊԱՏ. ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր այն Պատ. բաժանորդներն որոնք նախապէս «Հանրագիտակ»ի բաժանորդ ըլլալով իրենց բաժնեգինը կանխիկ վճարած էին եւ այժմ «Ծաղիկ» կ'ստանան «Հանրագիտակ»ին տեղ, իրենց պահանջքը լրացած ըլլալուն կը խնդրուի իրենցմէ որ բարեհաճին փութով խմացնել մեզ թէ արդեօք պիտի շարունակեն իրենց բաժանորդագրութիւնը։ Այս առթիւ չենք մոռնար նաեւ յիշեցնել մեր «Հանրագիտակ»ի այն բաժանորդներուն որոնք հինէն (Հանրագիտակի հաշիւէն) մեզի պարտք ունին, թէ բարեհաճին իրենց պարտքը վճարել, որպէս զի մեր այնչափ վնասներուն վրայ նորեր ալ աւելցուցած չըլլանք։ եւ այս կէտը մանաւորապէս մեր անձնականին համար նկատողութեան առնելով, կը յուսանք որ մեր այս զեկոյցին խղճի մտօք կը պատասխանեն։

«Հանրագիտակ»ի Գ. շրջանը որ 53 թիւէն սկսելով հասուցած էինք մինչեւ 72 թիւ, եւ որ պիտի վերջանար 104 թուին, ըսել է կանխիկ տարեկան բաժնեգինը վճարող մեր Պատ. բաժանորդները մինչ պահանջք պիտի ունենան 32 թիւ թերթ, որու փոխարէն եւ մենք ալ իրենց տուած հնք 32 թիւ «Ծաղիկ»։ Այս կէտը արդէն մենք ժամանակին «Հանրագիտակ»ի մէջ յայտարարած էինք, որ եթէ «Հանրագիտակ»ը թողունք, մեր պարքը վճարելու համար՝ փոխարէն մեր բաժանորդներուն, ուրիշ թերթ պիտի տանք, ու այս կերպով ահա մենք մեր խոստումը կատարած ըլլալով, կ'սպասենք որ փոխադարձաբար մեր յարգելի բաժանորդներն ալ իրենց պարտքը ճանչնալով զմեզ քաջալերին։

Ղ. ԲՈԼԱՏ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Ուլայի Բ. ասոցիացիան տրուեցաւ՝ Պետական Խորհրդի նախագահ ատենի անդամներէն Իսկէնտէր Հօճի էֆ.ի։

Ափրիկեան Տրիպոլսոյ Պատժ. Վերաքննիչ Ատենի նախագահ անուանուեցաւ Էնկիւրիի Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազ Իպրահիմ Հաղդը էֆ. որուն յաջորդեց Ափրիկեան Տրիպոլսոյ պատժ. վերաքննիչ նախագահ Իսմայիլ Հաղդը էֆ.։

Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան՝ Դուրէժի կուսակալ Թաղաւորաղն Իշխան Մէհմէտ Ալի Միրզա խանի։

Ականակուռ Մէճիտիէ պատուանշան՝ Լոնտոնի Օսմ. դեսպան Բոսթաքի Անթոլուս բաշայի։

ԼԵՃԼԻ ՐԷՂԱՑԻՊ.—Վաղը Իրիկուն պիտի կատարուի Լեյլ Բէղայէլի տօնը։ Ստամպոլի Դարձն կը պատրաստէ այն վճռաղիրն որ վաւերացման համար պիտի մատուցուի Կայս. Պալատան։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Մեծ. Լազոթէթ Արիսթարքի սէջ, նախընթաց օր Կայս. Պալատ երթալով՝ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ա. քարտուղար Թահսին պէյի հետ։

ԼՈՆՏՈՆԻ Օսմ. դեսպան Անթոբուլոս բաշա երէկ իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Մարիոքորատաթօ իշխանն նախընթաց օր թէեւ Բ. Դուռը գնաց, բայց Արտաքին Գործոց Նախարարը նոյն պահուն բացակայ ըլլալով այցելութիւնը ձգած է։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ. — Ակէց առաջ Կ. Պոլսոյ ու Դուառային վարժարանները բարեկարգելու եւ հարկեղած տեղերը նորեր բանալու համար՝ պաշտօնապէս հաղորդուած էր Կուսակալութեանց։ Դոնեայի Կուսակալութեան կրթական Տեսուչն իր իրաւասութեան ենթարկեալ վարժարաններու մասին ընդարձակ տեղեկագիր մը ղրկած է Հանր. Կրթութեան Նախարարութեան։

ՀԱՆՐ. ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱԼԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Եէմէնի կուսակալութեան իւրաքանչիւր Միւթէսարրֆութեանց ու Գայմագամութեանց մէջ Հանր. Կրթութեան ժողովներ կազմուած են։

ՀԱՆԲԵՐՈՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄ.—Պրեսլաւի Օսմ. ընդհ. Հիւպատոս Փեղեւսքի Գարա-Աղաճի մօտակայ պղինձի հանքը գտած է։ Սոյն հանքը շահագործելու համար՝ Լոնտոնի մէջ 5 միլիոն ֆրանք դրամագլխով Անտանուն ընկերութիւն մը կազմուած է։

Կ'ըսուի թէ Փեղեւսքի էֆ. Սելանիկի մէջ ծխախոտ մշակելու համար հողեր գնած է։

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ Ցանձնաժողովը այս Բ. օր ալ գումարուելով Քաղաքապետութեան մէջ՝ երկու հարիւր եօթը դրուշ նպաստ ղրկեց Այտընի արկածեալներուն։

—Նոյն օրը Մախսուսէի չոգենաւով 108 հիւան ու օրմնաղիր, նաեւ ատաղձ ղրկուեցան Այտընս։

ԴԵՂԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՎՐԱՑ ՏՈՒՐՔ.—Բ. Դրան Ծրագիր մը մատուցուած է, որուն մէջ կ'առաջարկուի յիսունական թերթերէ բաղկացած տետրակ մը պատրաստել ուր քաղաքային եւ զինուորական բժշկաց անունը եւ վկայագրին թիւը նշանակել։ Խնդրարկուն կ'առաջարկէ իւրաքանչիւր թերթին համար 10 փրի տուրք մը առնել ու պարզ թուղթի վրայ գրելն արգիլել։ Առով, կ'աւելցնէ խնդրարկուն, վկայական չունեցող բժիշկները չպիտի կրնան բժշկութիւն ընեն։ Միւս կողմէ ալ տէրութեան գանձը 3-400,000 ղրշ.ի հասոյթ մը պիտի ունենայ։ Այս առաջարկը ձեռնհաս պաշտօնատան յանձնուեցաւ։

«Իդդամ» կ'ըսէ թէ նմանօրինակ առաջարկ մէն ալ եղած էր ասկէ քանի մը տարի առաջ որ մերժուած էր։

ՌՈՒՍ Դեսպանատան Ա. թարգման Պր. Մաքսիմօֆ մօտերս Մայրաքաղաքս կ'ըսպասուի։

ՀԱՑԿԵՐՈՑԹ.—Նախընթաց իրիկուն ի պատիւ Ռուսիոյ Սեւ-Ծովու նաւատորմիղին ծովակալ Սքրիտլովի ռուսական դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ։

ՔԱՐԱՓԻՆ ՈՒ ՇԵՐՔԷԹԻ-ԽԱՅՐԻԷՆ.—Կ. Պոլսոյ Քարափի ընկերութեան ու Շերքէթի-Խայրիէի միջեւ կատարուած բանակցութեան մը հետեւանքով, Սիրքէճիի նաւամատոյցը եօթը մեղր հեռու պիտի զետեղուի հիմակուան տեղէն։

Նոր նաւամատոյցի չափութեան ծախքը պիտի ըլլայ 350 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պիտի վճարէ Քարափի ընկերութիւնը, միւս կէսն ալ Շերքէթի-Խայրիէն։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ՄԷՋ.—Պուլկարիոյ Իշխանապետութիւնը հետեւեալ շրջաբերականը ղրկած է Իշխանապետութեան բոլոր կեդրոններուն։

Այն ապրանքներն որ վարակուած տեղերէ կը ներմուծուին Պուլկարիա, եւ եթէ անոնք այդ տեղերէն 75 օրէ ի վեր հանուած ու եւրոպական չուգենաւներու մէջ վար դրուած են, արտօնուած են Պուլկարիոյ նաւամատոյցները մտնել եթէ մաքուր անցագիր ունին ու վարակուած տեղեր հանդիպած չեն։—Այս ապրանքները պարտաւոր են ունենալ վկայական մը ուր նշանակուած պէտք է ըլլան թէ ո՞սկից կուգան, ե՞րբ մեկնած են վարակուած տեղերէ եւ թէ ե՞րբ հասած եւրոպական երկիրները եւ թէ մաքուր անցագիր ունեն այն տեղերէն ուր բեռ առած են եւ հաստատեն որ այդ երկիրներու մէջ համաճարակ հիւանդութիւնը դոյութիւն չունի, ինչպէս ժանտախտ, հնդկախտ ու դեղին տենդ։

Բացառութիւն են պարկերը, բամպակները որոնց մուտքը նեղելի է միեւնոյն պայմաններով, բայց հականեխուելէ ետք։

3. Շիվի չիտակ վարակուած երկիրներէ եկող ապրանքները չեն կրնար ներս մտնել։

4. Այն ապրանքները որոնց վկայագիրը՝ ո՛սկից գալը եւ անվթար երկիրներու արտադրութիւն ըլլալը կը հաստատէ եւ որ մաքուր անցագիր ունեցող չոգենաւներով փոխադրած են, որոնք վարակեալ տեղեր չեն հանդիպած, կրնան Պուլկարիոյ մտնել։ Պուլկարիա իբր վարակեալ երկիրներ կը համարէ հեռաւեալ տեղերը, Հնդկաստան, Եգիպտոս, բովանդակ պարսկային ծոցը, Բորթուկալ եւ Պասրա։

ՌՈՒՍԻՈՅ Արտաքին գործերու Նախարար Մուրաւիէվ կոմսին աղջիկը՝ Տամիշա իշխանուհին երէկ Պէյրութ ուղեւորեցաւ։

ՊՈԼՍԷՆ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Քանի մը Յոյն Բալէթոբէներ, յանուն բազմաթիւ համախոհներու, անպլ. դեսպանատունը երթալով՝ առաջարկեցին իբրեւ կամաւոր ծառայել Թրանսվալի բրիտանական բանակին մէջ։ Դեսպան Օգոնոր չնորհակալ ըլլալով հանդերձ փութիկոտ Յոյներուն՝ պատասխանեց որ իր կառավարութենէն հրահանգ չէր ստացած կամաւոր ժողվելու։

ԱՀՄԷՏԱՊԱՏԷՆ Վատհամ գացող ճեպընթացին մէկ կառքին մէջ հրդեհ ծագելով արտասովոր արագութեամբ մը ծաւալեր է։ Ճամբորդները վտանգը նշմարելաւեր են թէեւ կառուղիին, բայց հակառակ ամէն ջանքերու, կարելի չէ եղեր կառախումբը կեցնել։ Ճամբորդները կառքերուն պատուհաններէն վար նետուեր են։ 80ի չափ ճամբորդ ծանր եւ թեթեւ կերպով վիրաւորուեր են։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — 150 Իսլամ գաղթականներ Վանայէն Մայրաքաղաքս հասան ու երկաթուղիով Էնկիւրիս ղրկուեցան։

ՑՈՓԱԿԵԱՑ ԴՈՂ. ՄԸ. — Անցած օր Մահմուտ անուն Թուրք մը Ղալաթիա հանրատուն մը կ'երթայ. հոն հանրակնոջ մը հետ զուարճանալու պահուն, հանրատան դիմացի սրճարանէն իրեն սուրճ մը ապսպրել կուտայ նոյն հանրակնոջ. երբ այս վերջինը դուրս կ'ելլէ յանձնարարութիւնը կատարելու համար՝ Մահմուտ առանց ժամանակ կորսնցնելու, հանրակնոջ դղրոցը բանալով, մէջը գտնուած 29 եւ մէկ քառորդ ոսկին կը գողնայ, սակայն կնոջ հանած աղաղակներուն վրայ ոստիկանութիւնը կը հասնի եւ կը ձերբակալէ Մահմուտը, որ մէկ քարով երկու թռչուն զարնել կուզէր։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Ցունական դրօշ կրող ցորեն բեռցած չոգենաւ մը Պէյրութէն Շիրա գացած պահուն՝ ճամբան ածուխը սպառելով կ'ուզէ Հռոտոսի նաւահանգստին մէջ խարսխել, բայց ճամբան կորսնցնելով դիշեր ատեն, քիչ մնացեր է որ ցամաք իյնալով խորտակուի. սակայն չորս կողմէն օգնութեան փութացուելով, կարելի եղեր է նաւը վիրահաս վտանգէ մը ազատել։

—Պէյրութի ծովեղերքը խոշոր նաւակ մը բուռն փոթորկի մը բռնուելով՝ ցամաք իյնալով խորտակուեր է։ Անձի կորուստ չկայ։

—Անցած օր Բումէլի Դարապրունիի մօտերը մարդու դիակ մը գտնուեցաւ որ Թուրք նաւաստի մըն էր։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 7 Նոյ.

Ֆրանսական Ռանթ		100 10
Օսմ. Ռէժի	»	296 —
Օսմ Բոնս. սէրի Դ.	Ֆր.	22 05
Բուլկլի երկաթուղի	Ֆր.	113 50
Իտալական Ռանթ	»	92 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	552 —
Ապանիական Արտաքին	»	64 65
Թրանսվալ		69 —

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 6 Նոյ.—Գարի ընդհ. կառավարիչը զինուորական պաշարում հրատարակեց Գարի մէջ։ Զեռք առնուած այս միջոցը կը վերաբերի Աֆրիքանտըներուն՝ Պոէրներուն նկատմամբ, ցոյց տուած համակրանքին։

—Գարի ընդհ. կառավարիչը բողոքեց Օրանժի այն յայտարարութեան դէմ որով Իւբերթուկէյայի գաւառն Օրանժի մաս կը համարէր։

—Առտուան թերթերը Նոյ. 3 թուականով Էլէտամիթէն հասած հեռագիր մը կը հրատարակեն, որուն համաձայն Պոէր բանակեալներն Պէսթէրսի (Էլէտամիթէ-Վան Ռինէն անցքին Հարիսմիթ երկաթուղիի գծին վրայ) մօտ յարձակում ըրած ատեն, Պոէրները խոյս տուին, շատ մը մեռեալներ ու վիրաւոր թողլով կռուի դաշտին վրայ։ Պոէրներուն բոլոր պաշարները անգլիացիներուն ձեռքն իյնան։

Նոյ. 3 թուականով Բիլթէրսմարիցպուրկէն «Թայմս»ի հասած հեռագրի մը համաձայն Աֆրիքանտըներէ լուր առեր են թէ Նոյ. 2ին արիւնալից ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է Էլէտամիթէի Բօլէնսօ գացող ճամբուն վրայ։ Մեծ թուով Պոէրներ կռուի դաշտին վրայ իյնած ըլլալու են։ Բիլթէրսմարիցպուրկի անգլիացիները այս կռուի մասին ո՛եւ է լուր չունին։

Պատերազմական Նախարարութիւնը Նաթալի Հարաւ-Ափրիկէի Անգլ. զօրաղունդերուն Ընդհ. հրամանատար Զօր. սըր Ռիտվըրս Պըլլըրէն հեռագիր մը ստացաւ, որուն մէջ ըսուած է թէ Նոյ. 3ին Էլէտամիթէէն պատերազմական աղաւնիներու միջոցաւ ղրկուած հեռագրին համաձայն Զօր. Ֆրէնչ Նոյ. 2ին բուռն կերպով որմբակոծեր է Պոէրներուն դիրքերը։ Անգլիացիները ո՛եւ է կորուստ չունեցան։ Զօր. Ժուպէռ, Անգլիացիներուն ետ դարձուցապայ մը եւ 9 վիրաւորուած գերի՝ գերի ինկած Պոէրներուն հետ փոխանակելու համար։ Զօր. Պրօքլէհօրկ (?) Հարաւ-Արեւմտեան կողմէն Էլէտամիթէի վրայ յարձակեցաւ։ Կռիւը քանի մը ժամ տեւեց։ Անգլ. կորուստները աննշան են։ Պոէրները Նոյ. 2ին եւ 3ին առտուն վերսկսան ռմբակոծումը։ Շատ մը ռումբեր քաղքին մէջ ինկան։ Զօրագունդերուն առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

Նոյ. 2 թուականով Տիւրպանէն հասած հեռագրի մը համաձայն, կամաւորներ ի դէն կոչուած են հեռաւակազօրքի նոր գունդ մը կազմելու համար։ Գարլըթոնի զօրաթեւին Հոկտ. 30ին Էլէտամիթէի մօտ ունեցած կորուստները 52 մեռեալ եւ 150 վիրաւորի կը հասնին։ Շուրջ հազար հոգի որոնք կարողացած էին փախչիլ, Էլէտամիթէ դարձան։ Պոէրները կը շարունակեն ռմբակոծել Էլէտամիթէը, բայց մինչեւ հիմա մեծ վնաս չի կրցին հասցնել։

—«Տէյլի Մէյլ»ի հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Սթէրմսբերկ Ճընչչրնի մօտ զրտնուող մեծ բանակը Նոյ. 2ին փոխադրուեցաւ դէպի Բուլինսթաունի հարաւակողմը։ Կը կարծուի թէ այս նահանջին հետեւանքով Դարբի գաղթականութենէն մեծ թիւով Պոէրներ թշնամիին պիտի միանան։

Օրանժի Ազատ Պետութեան Պոէրներու նոր ջոկատ մը որ 3,500 հոգի կը պարունակէ մէկ քանի թնդանօթներով Պէթուլիի մօտ Օրանժի դեմին վրայ գտնուող կամուրջն անցաւ եւ Դարբի գաղթավայրը արշաւեց։

Անգլիոյ թագուհին Հարաւ-Ափրիկէի մէջ ինկած զօրքերու այրիներուն եւ որբերուն մատնախումբին 1000 ոսկի նուիրեց, իսկ Կալլէսի իշխանը 250։

ԲԱՐԻԶ.—Պոէրները՝ Օրանժի Հանրապետութեան Հարաւ-արեւմտեան կողմէ ասպատակութիւնին կը սատակացնեն։

—Զրոյց կը շրջի թէ Էլէտամիթէի պահնորդներու պաշարը սպառած է։

ՏԻՐՊԱՆ.—Գօլէնսօյի անգլ. պահապան զօրքը (որուն դրաւումը թշնամիին կողմէ արդէն ծանուցուեցաւ), նահանջած ատեն կրցաւ իր բոլոր պաշարները վրանները ու զոյթիլները հետը տանիլ։ Գօլէնսօն գրաւող թշնամիին ուժը հինգ հազար հոգիի կը հասնի, Օրանժի Ազատ Պետութեան Պոէրներուն մէկ ջոկատն ալ մէջը հաշուելով։

Տըպլինի արքայական սեղանաւորներու դունդ մը տանող զրահապատ կառախումբը կամաւորներու կողմէ պաշտպանուած բերդին (?) պաշարումը վերցնել տուաւ. Բիլթէրսմարիցպուրկէն կացութեան վրայ հասած լուրերն ապահովիչ են։

ԲԱՐԻԶ.—Դատաստանը Քրիսթիան Էսթերհազի իր հօրեղբօրորդի նախկին հրամանատար Էսթէրհազիի խարեբայութեան մասին ըրած գանգատները արդարացի գտնելով, ի բացակայութեան այս վերջինը երեք տարուան բանտարկութեան եւ 33,500 ֆր. հատուցման դատապարտեց։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՀՌՈՄ, 7 Նոյ. — Իտալական ապահովութիւններու վիճակը կը շարունակէ շատ անտանելի ըլլալ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Աւստրիական Խորհրդարանին ներկայացուեցաւ ծրագիր մը որ Աւստրիոյ 1900ի Ցուցահանդէսի մասնակցութեան համար խնդրուած վարկը մէկուկէս միլիոն ֆիորինի կը բարձրացնէ։

ԲԱՐԻԶ.—Անցեալ Եշ. օրուան Էլէտամիթէի ճակատամարտին մէջ Պոէրները, մեռած թէ վիրաւոր 800 հոգի կորսնցուցին։

—Պոէրները Մաֆքինկի առջեւ խոշոր թնդանօթներ կը զետեղեն։

—Պաղեստինեցիներու մէկ ապստամբութեան կ'սպասուի։

—Դարի Անգլիացիները Սթէյնմէրկը թողուցին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ԲԱՑՈՒՄ 26 Հոկտ.

Օսմ. Բոնս. սէրի Գ. Բ. Կ.		23 37
Բուլկլիի Երկաթուղի	Ֆր.	113 —

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բոնս. սէրի Դ.	Օ.Ո.	23 34
Բուլկլիի Երկաթուղի	Ֆր.	113 —

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՈՒ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Նանցի գարէջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըպուրճեանց դէմն)

Ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անդամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ գեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զմեռները կերակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ց. Դ. վերջ մը տալու համար Ցաճախորդաց զանդատներուն, հրապարակաւ կ'աղդարարենք թէ ՄԵՆՔ Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

ԱՅՆ ՏԻԿԻՆՆԵՐԸ ԵՒ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐԸ

Որ պէտք ունին գլխարկի, շրջազգեստի, բելտինի, մանթօի, ձեռնոցի, թո՛ղ դիմեն

ԽԱՉԻԿ ԷՖԻՆՃԻԵԱՆԻ

62, Եիւքսեք գալտրբրմ, 62

Ուր պիտի գտնեն այդ ամէնքը ԸՆՏԻՐ ՈՒ ԱԺԱՆ, ինչպէս նաեւ մկրտութեան եւ հարսնիքի համար մամլր ու հարսանեկան պսակներ։

ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Հաստատեալ 1850 ին

Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 168 եւ Պոլիս, Կամուրջին գլուխը, թիւ 71 դեղարաններու, ինչպէս նաեւ Պոլիս, Եէնի Ճամիի մօտ թիւ 18 դեղօրէից մթերանոցին տէր, հանրածանօթ Քիւչիւքեան էֆ., այս անդամ 27 եւ 29 թիւ երկու նոր վաճառատուն բացած է Ղալաթիա, Բարա քէօյ փողոց, ուր նոյնպէս դեղի վերաբերեալ գործեր պիտի ըլլան։ Պատ. Ցաճախորդք ամէն տեսակէտով գոհ պիտի ըլլան այս նորահաստատ դեղարաններէն, ինչպէս գոհ մնացած են Քիւչիւքեան էֆ.ի միւս դեղարաններէն։ 30—14

ԱՆՈՆՔ ՈՐ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՆ

թարմ ու անարատ դեղերով ճշդիւ պատրաստուած տեսնել իրենց դեղապիտներն եւ օգտուիլ մնանդամայն գներու չափաւորութենէն,

ԲԱՐԵՀԱՃԻՆ ԴԻՄԵԼ,

«ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻԼ», Կէսիք-բաշա-Պաշի, թիւ 5, ուր ամէն ժամ ներկայ կը գտնուի տէր եւ անօրէն Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեան որ անձամբ կը հսկէ դեղագիրներու պատրաստութեան։

ԴԻՇԵՐՆԵՐԸ ՄԻՇՏ ԲԱՑ Է

30—30

ԱՆԹՈՒԱՆ ԳԱՖՏԱՆՃԻ

ՖԱԵԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿԱԹԷ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ղալաթիա, Եիւքսեք գալտրբրմ Նո 26

Ցիշեալ վաճառատունը որ 53 տարիներէ ի վեր Պոլսոյ հրապարակին վրայ հաստատուած է, չափաւոր գներով կը ծախէ ամէն տեսակ վառարաններ եւ կը կատարէ նորոգութիւններ։ Դիմող յամախորդները ըստ ամենայնի գոհ մնալնին նախապէս կ'երաշխաւորէ։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ

1900 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Սեպհակ. Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի

Գին 40 փարա

Հիւանդանոցի պարզ Օրացոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ ելած է։ Այս տարի ըստ որոշման Կրօնական Պատասխանի Ժողովոյ, եկեղեցական ժամերգութեանց մասին աւելի մանրամասն եւ ճոխ տեղեկութիւններ տրուած են ի դիւրութիւն եկեղեցականաց եւ եկեղեցասիրաց։

Օրացոյցի վաճառումը հիւանդանոցի տարեկան կարեւոր հասոյթներէն մէկը ըլլալով, տարակոյս չունինք որ բարեսէր ազգայինները դնելով անկէ մէկ մէկ օրինակ՝ Հիւանդանոցի հաղարէ աւելի պատսպարեալներուն նպաստ մալ ըրած պիտի ըլլան։

Գալով ընդարձակ օրացոյցին, այս տարի ութծալ դիրքով, պատկերազարդ եւ կարեւոր ու օգտակար ճոխ պարունակութեամբ հրապարակ պիտի ելլէ քիչ օրէն եւ պիտի պարունակէ բոլոր ազգային հաստատութեանց մասին տեղեկութիւններ եւ կարգ մը գործնական դիտելիքներ եւ վիճակագրական ծանօթութիւններ, ինչպէս յատուկ ծանուցմամբ պիտի բացատրուի։

AU CROISSANT D'OR

CARL MALIK

Constantinople, 46 Galata, Rue Tunnel

ՈՍԿԻ ՄԱՀԻԿ

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով կը ծախուին յախճապակեայ եւ բիւրեղեայ առարկաներ, լամպարներ, ջահեր, արծաթաղօծ ափսէներ, սկահակներ, ընտիր տեսակէ պնակներ, գրուակներ, եւ այլն։

Դիմեցէ՛ք ու գոհ պիտի մնաք։

ՔԱՐԼ ՄԱԼԻՔ

Կ. Պոլիս, 46, Ղալաթիա, Թիւնէլ փողոց

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

1900 ՏԱՐՈՅ

Լոյս տեսաւ Նշան. էֆ. Պէրպէրեանի տպարանէն օգտակար եւ ճոխ բովանդակութեամբ։ Բաց ի սովորական տարեցոյցի նիւթերէն կը պարունակէ հետաքրքրաշարժ պատմական ծանօթութիւններ, վիպակներ, դիտական, արհեստական դիտելիքներ եւն։ Կը յանձնարարուի այս օգտակար եւ պատկերազարդ հրատարակութիւնը ամէն դասակարգի անձանց հաւասարապէս։

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ

Թիւ 1, Եէշիլ փողոց, Բերա

Ինչպէս ծանօթ է, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանը վերաբացուեցաւ անցեալ Սեպտեմբերի 1ին։

Դպրոցական տարւոյն երկրորդ ամիսն անցնելու մօտ է, եւ Հայ մանկտւոյն առհասարակ երկրորդական ընտիր կրթութիւն մը տալու պարտաւորեալ դիտնցող յիշեալ կրթարանը կը շարունակէ կանոնաւոր կերպով իւր յառաջադէմ ընթացքը։

Կազմակերպուած եւ տեսուչն ուսմանց

Ուսումնարանը կը բաղկանայ երեք նախնական, երեք միջին եւ չորս բարձրագոյն դասերէ։

Ուսմունք

Կրօնագիտութիւն, Հայերէն, Գաղղիերէն, Օսմաներէն, Անգլիերէն, Գերմաներէն, Յունարէն, Լատիներէն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Զափաբերական ուսմունք, Բնական գիտութիւնք, Բնագիտութիւն, Տարրաբանութիւն, Գծագրութիւն, Գեղագրութիւն։

Ուսմունք կ'աւանդուին առաջին կարգի դասատուաց ձեռքով։

Պարտաւորիչ են Հայերէն, Գաղղիերէն, Օսմաներէն, Գերմաներէն կամ Անգլիերէն նաեւ ուրիշ ուսմունք։

Լատիներէնի եւ Յունարէնի ուսումը կը շարունակուի նախնական ծրագրին համեմատ. կը սովրին սակայն զանոնք աւելի եւս այն այն աշակերտք, որոնք կը փափաքին բարձրագոյն կրթութիւն մը ստանալ եւ հետեւիլ Եւրոպայի Համալսարաններուն Իրաւագիտութեան, Բժշկութեան եւ ուրիշ Գիտութեանց ընթացքին։

Ուսումնարանը կը պատրաստէ Օսմանեան բարեխնամ կառավարութեան բարձրագոյն վարժարաններուն, Իրաւագիտութեան վարժարանին (Մէքթէպի Հուդուզը Շահանէ) ընթացքին հետեւիլ փափաքող աշակերտաց համար Արարերէնի մասնաւոր դասընթացք մը պիտի հաստատուի, եթէ անոնք բաւական թուով ըլլան։

Դպրոցական բոլակ

Բաղդատմամբ Բերայի ուրիշ նմանօրինակ վարժարաններուն՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ուսումնարանը չափաւոր պայմաններով կը մատակարարէ հայ պատանեաց ընտիր կրթութեան մը բարիքը։

Կը խնդրուի պատուական աղգայիններէն որ մանրամասնութեանց համար հաճին դիմել Ուսումնարանը։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱՂԱԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԾԱՂԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Համիտ-բաշա Խան

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈՒԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Սկիւտար		Սկիւտարէն Պէշիկթաշ		Պէշիկթաշէն Սկիւտ
ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.		ժ. վ.
— —		— —		— —		— —
— —		— —		— —		— —
1 —		1 50	Սկիւտ. Գզկ.	— —		— —
1 40		2 25		1 —		1 10
2 —		2 50	Սկիւտ. Գզկ.	1 30		1 40
2 35		3 25		2 15		2 30
3 —		3 50		2 50		3 —
3 35		4 40		3 50		4 —
4 —		5 30	Պէշիկթաշ	4 50		5 —
4 40		6 15	»	5 45		5 42
5 20		7 5	»	6 35		6 27
5 45	Պէշիկթաշ	7 45	»	7 15		7 17
6 35	»	8 20		8 20		7 57
7 15	»	9 —		9 35		8 30
8 —		9 40		10 —	Գալաթ. Պէշկ.	9 45
8 45		10 15	Սկիւտ. Գզկ.	10 45	» »	10 15
9 35		10 40	»	11 25		11 —
10 10	Պէշկ. Գալաթ.	11 —	»	11 50		11 35
10 30	Գուզկունճուք	11 25	»			12 10
10 55	»	11 50				
11 15	»	12 —				
12 —		— —				

ԷՔԹԱՊԼ

„ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ"

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԷՆԷՆ ՄԵԾ ԵՒ ԱՄԷՆԷՆ ՀԶՕՐ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ 339 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐՔ.

1898ին «Էքթապլ» իր ապահովագրեալներուն բաժնած է աւելի քան 15 ½ միլիոն ֆր. շահաբաժին, [այսինքն նոյն տարւոյ մէջ Ֆրանսական ՄԻԱՑԵԱԼ 17 ընկերութիւններու բաժնած շահերու համագումարին ԳՐԵԹԷ ԿԿԻՆԸ։]

Աշխարհի մէջ գտնուող ո՛չ մէկ ընկերութիւն

Էքթապլի չափ գործառնութիւն ունի.

Էքթապլի չափ սրահեստի գումար ունի.

Էքթապլի չափ շահաբաժին կը վճարէ.

Հետեւաբար

Ոչ մէկ ընկերութիւն

Կրնայ աւելի Ապահովագրեալներ ընծայել կեանքի ապահովագրութիւնն որքան Էքթապլ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ. Պոլիս, Պանճա-Դավիտ, Անճանիատի Խան թիւ 20, 21 եւ 22

Ընկերութեան դրամատուն

Լոնտոն, ՈՒՆԳԼԻՈՑ ԳԱՌՆԻԱ

Բարիզ, ՖՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (17)

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԾԱՌԻ ԱՂՋԻԿԸ

Զ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Այս պարագային անանկ հրամաններ ու պահանջքներ կ'ըլլան որ չէ թէ դժուար, նոյն իսկ անկարելի է կատարելը։ Բայց հարմնեալէ կամ հարմնեւոր, ամենայն հնազանդութեամբ հպատակելով անոնց խրոխտ հրամաններուն, ամբիծ ու քաղցր բանաձեւութեամբ, անուշ սեղը կապելու կը ճդնին։ Մինչ այս մինչ այն, կը հանին վերջապէս հարմնեռան (փեսի) դուար, իսկ հարմնեղբայրներ վճռական հրամանաւ, քառսրդ, կէս ժամ մը եւ թերեւս աւելի ոտքի վրայ կը կենան։ Հարսը փեսին ատն սեղմն ներս դեռ ոտք չիոխած, ու մը, գառ մը կամ ո՛ եւ է ճաշակելի կենդանի մը կը զնուի, որուն կենսական հեղուկին վրայ կոխուելով՝ ներս կը հրուիրուին նոր-բարապակ ամոլներու։ Սակայն նախ կ'ապահովուի հարսին եղբ. լայն (այն իրաւունքը որ երկանը տան կողմէ կը տրուի, ապարանջան, մատանի, մանեակ, ճոներ են) եւ հարսնեղբայրներու յոգնութեան ի վարձատրութիւն ուլ մը, դառ մը եւն։ Տանը դրան մէջտեղ, ձեռքերնին խնկաման եւ բաժակ մը գինի բռնած՝ կը սպասեն կընքամայրը, տաներէց կինը կամ փեսի մայրը ու աղջկանմներու տարէց կիներ։ Կընքամայրը ձեռքը խնկաման, պրակեանները գլխուն շուրջը երեք անդամ դարձընելով կ'ըսէ, «Աստուած հնահաւոր հնա՛, ծերք, ծաղկիք, գրկուիք, պտղկիք, Բայց Բերանոնց վար պլտրիք չբակուիք, մէկ հացով մէկ բարձով ճօղեր ձգեք, անոնց նոմնիկ ծերանաք, ոտքերնիդ մոնա լուչերնիդ եղլա»։

Ներկայ կիներն ալ կնքամօր հետեւելով՝ բարեմաղթութիւններ կ'ընեն իրենց բաժակին կէսը փեսի եւ միւս կէսը հարսին խմցնելով, մանր դրամներով խառնուած շաքար, պտուղ կը ցանեն ներկայ ամբոխին վրայ եւ «Աստուած հնահոր ընե» աղաղակներով կը լեցուին փեսին տունը։

Ահա՛ այսպէս եղաւ Սարգսին ամուսնութիւնը՝ օրիորդ Վարդուհի հետ։

Զորեքշաբթի իրիկուն, առագաստի դիւները, մամայլն մեկնումէն եւ-բը, պատանւոյն աղգականներէն ոմանք, մեղրալուսնէն աւելի փայլ մը տալու համար ընդոյզ մը սարքեցին, կէս գիշերին հեռաւորը երգելով մեկնեցան։

Ա՛զնի՛ւ ընկեր, նստէ՛ քովս որ, ես քեզի սէրս յայտնեմ.—Դաչինք կ'ընեմ որ երբ խօսիս, ամէն խօսքիդ համբուրեմ.—Բայց նախ կ'երդնում որ քեզնէ զատ, այլ գեղեցիկ չսիրեմ.— Միայն քեզի բոլոր կեանքս անկեղծարար ես զոհեմ։

Հարկաւ դուն ալ այս պայմանիս փոխարինել կը ջանաս,— Կրկին ձերմակ ըսսմնքներդ անկեղծութեամբ կը բանաս— Բա՛ց ուրեմն որ համբուրեմ, խնամք մեկտեղ դրախտը,— Զը գիտեմ թէ արդեօք ո՞րտև էր այս, թէ քո բախդը։—

Կարմրորակ երեսներէդ համբոյր մ'առնել փափաքիմ,— Մինչ նայելով ես քու գեմքիդ գեղեցկութեան սարսափիմ— Զի նայուածքդ ա՛նչափ ազդու, ո՛րչափ լեղուղ եւ խօսքդ,— Հիանալի, զարմանալի եւ խնկելի պատկերդ։—

Քու մազերդ ոսկեձուլակ մարգարիտով հիւսուած են,— Երկայնութեամբ կէս հասակիդ լապտերի պէս կախուած են— Ես ինչ բառեր գտնեմ արդեօք որ լինի քեզ արժանի,— Զի պատկերիդ նկարագիր երբեք սահման մը չունի։

Զամդ սիրուն, խօսքդ գիւթիչ եւ նայուածքդ է թովչարար,— Միտքդ սուր է, խելքդ ամիսի եւ յօնքերդ սեւ կամար։—

Դեղեցկութեանդ քու երկնային շատերկան որ նախանձին,— Բայց ի՞նչ օգուտ թէեւան պէս լուսոյդ հրով կը խանձին։—

Կեցցե՛ս դու միշտ ո՛վ սիրելիս որ տուիր սէրդ ինձ միայն,— Կեցցե՛ս ինձմով, եւ ալ քեզմով երջանիկ ենք յաւիտեան։—

Սարգօ եւ Վարդուհի շատ երջանիկ եղան եւ շատմը զաւակներ ունեցան։ Սարգօ ա՛լ առջի խենդ պատանին չէր, լուրջ հայր մը եւ ընտանիքի տէր անձ մը եղաւ։ Գ. ազա եւ իր կինը կեանքերնուն մէջ չդղջացին իրենց աղջիկը՝ Վարդուհը Միասնցի երիտասարդին հետ կարգելուած ըլլալնուն համար։

Վ Ե Ր Ջ

Ծ. Խ. Սարգիս էֆ. Պոլիկեանի Միասանի մասին տուած քանի մը մանրամասնութիւնները որ վէպին յաւելաբաներ կը կազմեն, ուրբաթ օր պիտի հրատարակենք։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. — Սիմոն Դաբամաճեան

ԲԱՐԵԿԻՐԹ ԱՂՋԻԿ

Պատկերազարդ Ընթերցարան աղջիկանց Վարժարաններու համար

Թարգմանութիւն ի Ֆրանսերէնէ

Առողջապահութիւն — Բարեկրթութիւն

Գին 5 Ղրուշ

2. — ՇԱՇԱԿ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ

ՍԱՐԴԻ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

Բ.

Թարգմ. Հ. Արսէն Ղազիկեան

ի Մխիթարեանց

Գին 0,50 ֆրանք

«ԾԱՂԻԿ»Ի ՊԱՏ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԻՆ կը խնդրուի որ, Վարչական գործառնութեանց դիւրութեան համար, ընդփոյթի հաճին իմացնել Տնօրինութեանս թէ, իրենց ներկայացուցած եւ իրենց յանձնուած Պատ. բաժանորդները քանի՞ ամսուան համար արձանագրուած են։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ